

ingatlan aranykorona vételárának kamata iránt, még pedig a kereset beadása előtti 3 évre is, mert a kamat 3 év alatt nem évül el.

Járásbíróság és törvényszék az ingatlan vételárának 50%-ban valorizált összege után ítéli meg a kamatot a kereset beadásától visszamenőleg és 3 esztendőre.

Curia (P. VI. 737/1927. sz., 1927. ápr. 30.) helybenhagyja az ítéletet a következő változtatással:

A felek között fennforgó családi kötelekre való tekintettel nyilvánvaló, hogy a különben egyéb vagyonnal nem rendelkező felperes, ezzel a járadékszerü kikötéssel a házassági kötelek felbontása utánra megélhetésének a biztosítását célozta.

Mínthogy pedig az elmúlt időre nézve az életjáradéknak a megfizetése rendszerint nem követelhető és különben is felperes a több évre lejárt követelés érvényesítése körüli késedelmének jogos okát mivel sem mutatta ki:

a fellebbezési bíróság, a kereset indítását megelőző időre az alperest az anyagi jogszabályokkal ellentétben kötelezte a fizetésre.

Dr. Rácz Lajos.

Felperesi viszontvétkesség a házassági bontóperben. Felperes bontókeresetével szemben alperes viszontkeresetet emelt, ugyancsak kérve a házasság felbontását. A bíróságok alperes viszontkeresetének helyt adtak. Felperes keresetétől még az I. bírói eljárás során kifejezetten elállott, majd pedig utóbb a Ht. 85. § 3. bekezdése alapján az általa előadottak alapján alperes viszontvétkességének megállapítását kérte. A Kuria e kérelemnek a következő indokolással adott helyt: „A felperesnek (míután keresetétől elállott) keresete nincs és őt az ellenfele (alperes) által támasztott viszontkereset következtében az ellátás után folytatott eljárásban jogilag alperesként eljáró félnek kell tartani. Erre való tekintettel a m. kir. Kuria arra nézve, hogy a felperes vétkességi kérelmet terjeszthessen elő, nem látott gátló akadályt a Ht. 85. § 3. bekezdésében foglalt abban a rendelkezésben, hogy vétkességi kérelmet csak az alperes terjeszthet elő és ezért ennek a vétkességi kérelemnek elutasítása miatt emelt panaszt érdemileg bírálta el“ . . . és felperes kérelmére a házasság felbontásában alperest is vétkesnek nyilvánította.“ (P. III. 4838/1926, kelt 1927 április 27-én.) Az anyagi igazság kívánalmainak e döntés mindenképp megfelel (lásd idei 4—5. számú füzetünk vonatkozó cikkét a 107—112. lapokon) és a Kuria gyakorlatában beállott irányváltozást örömmel üdvözljük.

Ügyvédség.

Az ügyvédség kérdéséhez.

Irta: *Dr. Pap József*, a budapesti ügyvédi kamara elnöke, az országgyűlés felsőházának tagja.

Azt tartják, hogy mi magyarok jogásznemzet vagyunk. Hogy minek az alapján fejlődött ki ezen köztudat, és vajjon bír-e ez alappal, ezt most fejtegetni nem akarom. Csak rámutatok arra, hogy Magyarországon min-

dég nagy volt az értelmi pályákra, de különösen a jogi pályára való tódulás. E bajt felismerte már II. József koronázatlan király, akinek elve az volt, hogy nem kell növelni mesterségesen „a hivatalleső intelligenciát“. 1790-ben több vármegye követelte a „jogászok numerus claususát“, ez alatt azonban csak azt értették, hogy „ad juridica tantum tales admittantur in quibus est spes utatitatis publicae“. (A jogtudományokra csakis azok bocsájtassanak, akikben a közhaszon reménysége meg van.)

Ezen törekvéseknek, valamint gróf Széchény István által a nemzeti kultúra érdekében vívott harcnak az volt a tulajdonképeni célja, hogy a magyar középosztály fiait utóvégre is el kell terelni a jogi pályáról, nem kell mindenkinek hivatalnoknak lenni, s magát az állam vagy a vármegye által eltartatni, aki pedig nem született burokban s nem oly szerencsés, hogy atyafisága és sógor-sága bedughassa a közhivatalnoki pályára, az ne legyen ügyvéd. Hiszen nyitva áll az ipari, a kereskedelmi és egyéb gazdasági érdekek előmozdítására szánt u. n. közgazdasági tevékenység, ezen gazdasági pályákon kell a magyar ifjuságnak próbálkozni, ugyanis eléggé el voltak hanyagolva ezen megélhetési területek.

Ezen törekvések azonban mind nem érték el a kitűzött célt. Csonka-Magyarország nagyrészt szerencsétlen törvényhozási és kormányzási intézkedések folytán, de más okoknál fogva is, az ügyvédek oly tömegét produkálta, hogy ma már az ügyvédek és a mindennapi száraz kenyeret se tudja biztosítani az ügyvédeknek. Igen tehetséges, szorgalmas és becsületes ügyvédek nem tud ez a pálya ma eltartani. Ha nem jön gyors segítség, ezen kóros jelenségből nagy társadalmi katasztrófák nőhetnek ki magukat. S épp ezért nagyon helyes, hogy az igazságügyi kormányzat felocsudva évtizedes passzivitásából, az ügyvéd-kérdés szanalásának is akar egy kis figyelmet szentelni.

A mentő gondolat, amelyet az Igazságügyi Miniszter ur is, ugylátszik, magáévá tett: a numerus clausus.

Most nyári meleg napok megérlelik a készülőfélben lévő különféle ügyvédi rendtartási tervezeteket, majd az őszi kampagne meg fog bennünket ismertetni azzal, hogy voltaképpen milyen alapon kívánják megvalósítani a numerus clausust s fruktifikálni annak áldásos gyümölcseit.

Ma még a tervezett részletkérdések tekintetében teljes sötétségben tapogatódzunk. Hirlik, hogy a szerzett jogok nem fognak érintetni, csak a további beözönlés elé próbálnak gátakat emelni. Ezen sorompóknak az lesz a

céljuk, leszoritani az ügyvédi létszámot egy bizonyos meghatározandó minimumra és ezt a létszámot aztán nem engedni újra megnőni. De a tervezett sorompók sem lesznek áttörhetetlenek, mert az ügyvédség érdekében gondoskodni kell az ügyvédi kar felfrissítéséről. Hiszen az ügyvédi kar végegyengülésben és marasmusban pusztulna el, ha mindaddig, amíg a Miniszter ur által megállapítandó lecsökkent létszám az egyes kamarákban természetes apadás folytán el nem éretik, új fiatal ügyvédek a karba nem vétetnének fel s így friss erők injectiója nem pezsdítene fel és élénkítené meg csak némileg is az ügyvédséget.

Három, öt vagy tíz jelentkező közül fog-e egy új felvétel engedélyeztetni, ki tudná azt ma megmondani? Egyet azonban bizonyosan ki tudunk számítani, — mert a statisztika ismeri az egyes ügyvédi kamaráknál a természetes apadás évi számarányát, — t. i. azt, hogy 20—25, esetleg 30 évig fog eltartani, amíg egy kis kézzelfogható látszatja lesz a törvényes redukciónak. Attól, vajon liberálisabban vagy pedig szűkmarkulag fogja-e a kormány meghatározni az évi succrescentia számarányát, függ tehát, hogy több vagy kevesebb lepergendő évtized távoli kódében fogjuk-e megtalálni a numerus clausus arkánumát?

A zárt sorompóknak az előnyei a messze távolban fekszenek és nagyon bizonytalanok, káros hatásait azonban nem fog kelleni senkinek sem keresni, mert azok azonnal a numerus clausus behozatalának alkalmával önként és elkerülhetetlenül fognak jelentkezni, még pedig igen lármásan és kellemetlen utóizekkel. Mert ne tévesszük szem elől, hogy ha akár 10-es, akár 5-ös, akár 3-as alapon fog a succrescentia bebocsáttatni a karba, mindig igen tekintélyes lesz azon diplomás ügyvédeknek a sora, akik a sorompón kívül fognak maradni. És itt felvetődik az a nagy probléma, ami elsőrangú társadalmi és politikai kérdés, hogyan fognak ezen emberek, akik minimaliter immár 28—30 évesek, a gazdasági életben elhelyezkedni. ha majdan tudtokra jut, hogy azon a pályán, amelyre 20 éven át készülődtek, sok szellemi és anyagi erőpazarlással, nincs semmi keresni valójuk. Hogyan fog az elégedetleneknek ezen sorozata megélni, családot alapítani, hogyan és mikor lesznek ezen hajótöröttek a hazának dolgos, hasznos polgárai?

Híu ábránd lenne azt hinni, hogy a numerus clausus behozatala után nem fognak a fiatal emberek többé a jogi pályára tódulni és tömegesen ügyvédi oklevélre szert tenni. Egész biztos, hogy továbbra is lesz nagy túlekedés

az ügyvédi diploma, mint a legmagasabb kvalifikáció után, egyrészt azért, mert a mi fiatalságunk nem fog találni gazdasági viszonyaink között a numerus clausus behozatala után sem más elhelyezkedést, de főleg azért is, mert mindenki azt fogja hinni önmagáról, hogy ő a „hivatott“, hogy az ő tarsolyában van a „marschallbot“ és mindenki fog számítani arra, hogy sikerrel való kilátással részt fog vehetni a kockajátékban, hogy épp neki fog kedvezni a szeszélyes „szerencse“ (értsd alatta a jó összeköttetéseket, a protekciót, a nepotizmust) s így mégis vagy belecseppen valamely ügyvédi kamarába, vagy pedig a bíróságnál vagy más közhivatali pályán fog elhelyezést találni.

Sokkal igazságosabb és logikusabb, ha már retrográd eszközökkel akarunk dolgozni, a tanulmányi pálya talpazatainál, de nem annak végső befejezésénél vagyis a torony tetején alkalmazni a numerus clausus valamelyes formáját. Csak kiváló tehetségű embereket bocsássanak a jogi pályára. Csinálják meg a szelekciót már a középiskolákban. Igaz, ez is illiberális intézkedés, mely korlátozólag nyul bele a tanítási szabadságba, de 16—18 éves serdülő fiúk még mindig sokkal inkább tudnak a nagy világban elhelyezkedni, mint 30 éves, jogi doktorátussal és ügyvédi oklevéllel bíró férfiak, akik extra muros maradtak.

Már II. József hangsúlyozta, az általa kibocsájtott „Norma Régiában“ az erdélyi iskolák részére, „hogy azok, akik az ipar vagy mezőgazdaság terén hasznos polgárok lehetnek, de a magasabb tanulmányokhoz szükséges tehetségnek híjával vannak, a latin iskolába fel nem vehetők. Az iskolák előljárói gondosan vizsgálják meg a jelentkező tanuló képességét, előző bizonyítványait, sőt azt is, vajjon az az anyagi segítség, melyet szüleitől, rokonaitól vagy pártfogóitól kap, elégséges-e illő megélhetésére. Akinek tanulmányi előmenetele a közepesen alul marad, a felső osztályba semmi szín alatt nem bocsájtható“.

Ismétlem, hogy ezen módszer sem ideális és nem az izléssem szerint való, de akár a humanizmus, akár a szociális gondolat, akár a gazdasági törvények nézőszögéből tekintem, sokkal, de sokkal inkább ajánlható, mint kész ügyvédek a sors játszó labdájává tenni és existenciájuktól megfosztani.

Sok gondot fog azonban az is okozni az összes érdekeltek köröknek, hogy mily alapon gyakorlandó a succrescentiánál a selekció? Talán az anciennitás alapján, amint

azt egyesek elképzelik? Mi lesz akkor a kiváló tehetségekkel és a nagy elmékkel? Lehet, hogy fognak akadni olyanok is, akik azt követelik, hogy a sors döntsön a pályázók között; nézetem szerint a véletlennek nem szabad azonban ilyen hatalmas beleszólást engedni egy ember jövőjének a kialakulására.

Nem kisebb nehézségeket fogna alkotni, helyesen megválasztani azon fórumot, amely hivatva lesz dönteni a szelekció felett. Hallottunk olyan kombinációt, hogy az igazságügyi minisztérium gyakorolja ezen jogát. Ha ez így valósulna meg, akkor méltán kérdezhetné az ügyvédi kar, hová lett a kamaráknak törvényileg biztosított autonómiája? Sokak szerint a legtermészetesebb, hogy a szelekció joga továbbra is a kamarákat illesse meg. Ilyen megoldás mellett azonban a kamarák ellen fogna koncentrálni az összes keserűség és a gyűlölet a visszatartottak, azok családja és baráti köre részéről. Veszélyes Danaidák ajándéka lenne ezen jog a kamarákra, mely romboló anyagot vinne a kamarába és előbb vagy utóbb nagy pusztításokat vinne ott keresztül. Van olyan felfogás is, hogy legcélszerűbb összeállítani egy vegyes bizottságot, amely állana az igazságügyi minisztérium, a bíróságok és a kamarák kiküldötteiből. Nézetünk szerint ez sem lenne megfelelő fórum, egyrészt azért, mert így is sértetnék a kamara autonómiája, másrészt pedig a minisztérium és a bíróságok delegált tagjai még kevésbé ismerik a pályázókat, mint az ügyvédi kamara. Ha pedig a jogtudori diplomába és az ügyvédi oklevélbe minősítési fokok iratnának be, a szelekció gyakorlásánál ez sem volna megfelelő és megnyugtató expediens, mert akkor féltő, hogy az egyetem és az ügyvédvizsgáló bizottságoknál hihetetlenül fogna elharapódzni a protekció, elnézés és különféle mértékekkel való mérés. Elvégre is in ultima a censor egyéni meggyőződése és ítélete döntő a klasszifikációnál. Bizvást megállapíthatjuk tehát, hogy akarki, akármilyen alapon fogja a szelekciót gyakorolni, az nem lesz — mert fogalmilag nem lehet — megnyugtató, az igazságtalanságokra és méltánytalanságokra fog vezetni s nem fogjuk megtalálni a közmegnyugtatót és a megelégedettséget, ami pedig ilyen természetű dolgoknál igen fontos és elengedhetetlen. — És ha a sok aspiráns már végig fogja járni a felvétellel egybekapcsolt kálváriát, ha férfikora javarészt azzal fogja tölteni, hogy a megélhetés kínzó gondjai mellett rendületlenül fog kilincselni, görnyedezve a felvételt kimondó fórumok előtt, ha szükség esetén napraforgóként fogja változtatni

politikai meggyőződését, hogy akár a kamarai, akár a kamarán kívüli hatalmasságok jóakarátát — akiktől a felvétel függ — maga részére biztosítsa, és ha végre a sok csalódás, kudarc és megismételt megaláztatások után mégis bejut a barreauba, bizony nagyon könnyen megállapíthatjuk, hogy az ilyen új ügyvédnek és kamarai tagnak nem lesz első és főgondja az ügyvédség függetlensége és szabadsága. Mert keletkezni fog a beati possidentes-ek phalanxa, akiknek nem kell félni már a vernsenytől s akiknek nem az lesz a jelszavuk: „győzzön a jobbik“, de az adott helyzetnek — a reájuk nézve nagyon kedvező helyzetnek — az anyagi érdekek szempontjából való bőséges kihasználása. Hogy az ilyen kar nem lesz elég szilárd ahhoz, hogy veszélyes és zivatáros időkben a magyar alkotmányos jogoknak támasza és talpköve legyen, hogy a közszabadságokat megoltalmazza, hogy az ilyen kar hajlamossággal fog birni arra, hogy a politikai hatalomnak könnyen behódoljon, azt bővebben magyarázni és bizonyítani felesleges. Annak az lesz a következménye, hogy mindinkább előtérbe fog nyomulni azon törekvés és magatartás, hogy az ügyvéd és ügyfél közötti viszony tisztán és kizárólagosan magánjogi szerződés és háttérbe fog szorulni és meg fog gyöngülni az a felfogás, hogy az ügyvéd nemcsak megbízójával áll magánjogi vonatkozásban, de közjogi relációba is kerül a bíróságokkal, illetve az állammal.

Az eddigiekből látható, hogy a numerus clausussal nem lehet az ügyvédség mai válságos helyzetén segíteni.

De vannak más, sokkal kevésbé drasztikus és veszedelmes utak és módok, amelyekkel nézetem szerint lényegesen meg lehet javítani, sőt ha céltudatosan alkalmaztatnak, sikeresen meg is lehet oldani az ügyvédi kérdést. Csak egy kis bátorságra van szükség és egy kis jóakaratra az ügyvédség iránt.

Induljunk ki abból, ami az ügyvédségnek eredeti rendeltetése, t. i. a jogvédelem eszméjéből és annak megvalósításából.

Nagyon kérem a törvényhozás tagjait és azok között az igen tisztelt igazságügyi miniszter urat is, vizsgálják meg alaposan sine ira et studio és a politikai párt-szemponatok háttérbeszorításával, vajjon Magyarországon száz százalék erejéig ki van-e már építve a jogállam fogalma az ahhoz szükséges intézményekkel és berendezésekkel?

Vizsgálják meg, nincs-e olyan mezeje akár a peres, akár pedig a perenkívüli eljárásnak, amely nem bírná

- még el a jogi megmunkálást, a jogi szántást és a jogi ellenőrzést?

Tegyük a mérvadóbb körök a kezüket a szívékre és nyilatkozzanak arról, hogy helyes és megengedhető-e, hogy a telekkönyveinkben továbbra is a felelőtlen és ahhoz nem értő laikus emberek által iparszerűen szerkesztett okmányok és kérvények alapján jegyeztetnek be a különféle dologi jogok és dologi hatállyal bíró személyes jogok. Nyilatkozzanak arról, hogy jogállamban előfordulhat-e az, hogy a jogügyletek készítésére rendelt ügyvédi és közjegyzői kar csak kivételesen jut azon helyzetbe, hogy a telekkönyv számára szerződéseket és beadványokat készíthet, mert elhalásszák ezt előlük a községi és körjegyzők, akik köztisztviselők, közpénztárból veszik fel fizetésüket és mégis törvény által vannak feljogosítva, hogy magándíjakért munkálatokat teljesítsenek és rendszerint oly feleknek, akik felett hivatali és közhatalmi imperiumot gyakorolnak. Ezen állapotnak a megszüntetését a jogi etika követeli.

Nyilatkozzanak arról, vajjon a közigazgatás egész mezején eléggé biztosítva van-e a magyar kir. Közigazgatási Birósággal és ennek taxative megállapított hatáskörével a jog érvényesítése? Az alsófokon is létesítendő közigazgatási bíróságok kontradiktórius eljárással és ügyvédi védelemmel. Nem kell annyira félni ezen eszmétől. Ez költségtöbbletet sem jelentene az állam részére, mert valamiképpen a polgári peres eljárásban az ügyfelek által lerótt bélyegek és fizetett illetékek fedezik a bíróságok költségeit, ugy lenne ez a közigazgatási peres eljárásban is.

Vegyék revízió alá a kvalifikációs törvényt és állapítsák meg, hogy nem elég, hogy jogvégzettséggel és államvizsgával bíró egyének gyakoroljanak a központi közigazgatás legmagasabb fokán is jurisdikciót, igen sokszor nagyon nagy vagyoni jogi igények eldöntésénél, a közigazgatás keretébe tartozó majdnem valamennyi kihágási bíráskodásnál és a közszabadságok megoltalmazásánál.

Ha az ország valóban szegény lenne kellő kvalifikációval bíró egyénekben, akkor érthető lenne a minősítési törvény ezen igen szerény színvonalának a meghatározása. Ugy, de az országban óriási tultermelés van oly egyénekben, akik ügyvédi és bírói kvalifikációval rendelkeznek. Fel kellene emelni legott ezen magas hivatali stallumokban a kvalifikációt, a megüresedett állásokat

ügyvédi és birói oklevéllel bíró egyénekkel kellene be-tölteni.

Ha valaki közhivatali pályára lép és az az ambi-ciója, hogy a magasabb, sőt a legmagasabb fokokba is feljusson, úgy szerezze meg a jogtudori fokot, tegye le az ügyvédi és illetve a birói vizsgát, hiszen a kvalifiká-cionális törvénynek jól felfogott célja az, hogy az állam mentől képzetebb és tanultabb tisztviselőkhöz jusson, nem pedig az, hogy a leendő közhivatalnokok mentül ke-vezebb fáradsággal és tanulással mentül magasabb és jobban dotált állásokat érjenek el. És ezzel meg lenne oldva a 45 év előtt kilátásba helyezett nagy gyakorlati közigazgatási vizsga kérdése is.

És van még számtalan más mező, amelyre az ügy-védi kamarák évi jelentéseiben és felterjesztéseikben sok-szor rámutattak s melyeken az ügyvédi kereset fokozása találkozódik a közérdekkel.

Én mindenkinek a meggyőződését tiszteltem, termé-zetesen azokat is, akik a numerus clausustól várják a magyar ügyvédi karnak reorganizációját. De mégis arra kell kérnem az igen tisztelt Igazságügyi Minisz-ter urat, hogy tegyen egy kísérletet az általam ajánlott és már évek óta propagált irányban, mielőtt az ultima rációhoz nyul és a numerus claususnak bármi módjával és fájával megszünteti a szabad ügyvédséget.

Gondoljuk meg, hogy az ügyvédi karral való kísér-letezés, ha balul ütne ki — pedig féltő, hogy ez be fog következni, — nemcsak a magyar ügyvédségre lenne ki-hatással, de a magyar igazságszolgáltatásra is, pedig az igazságszolgáltatás nemzetünk legdrágább kincse, amely-lyel soha és semmi vonatkozásban ne kísérletezzünk.

Az ügyvédi munkaalkalmak szaporítása.

Az ügyvédi munkaterület kiszélesítését célzó törekvések olyan régiiek, mint maga az ügyvédség. Valamikor ez a kérdés nem volt par excellence kari probléma. A háborút megelőző év-tizedekben a magyar jogállam kiépítésének egyik feltételét lát-ták a jogvédelem extenzivitásának és szabadságának fejleszté-sében. Ma újból időszerű a téma, — de az idők változásával megváltoztak az okok, amelyek aktuálissá teszik.

A közhit és közigazság ama nagy egységét, amelynek ár-nyékában valamikor a szabadságjogok tisztelete és ennek ga-ranciájaként az ügyvédi jogvédelem erősítése elvi erővel ható posztulátum volt, az utóbbi években új, kiforratlan, de annál he-vesebben ható eszmék, célszerűségi szempontok, politikai jel-